

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1983/27
KARAR NO : 1983/113

K A R A R

Davacı : K.H.
Sanık : Sabri Eryılmaz ve arkadaşları

O L A Y : Sanıklardan Sabri Eryılmaz, Yıldırım Eryılmaz ve Öner Güven'in 12-1-1971 tarihinde, İstanbul ve Ankara Adliyelerince toplattırılmalarına karar verilen "faşizme hayır" ve "faşizme karşı birleşelim" başlıklı olup, genel merkezi Ankara'da bulunan TIP genel merkezince bastırılan beyannameleri Ankara'dan Zonguldak'a getirip kes işçi topluluklarının bulunduğu yerlere astıkları, diğer sanıkların da bu sözü edilen bildirileri dağıtmak suretiyle komünizm propogandası yaptıkları Zonguldak C.Savcılığınca iddia olunarak, haklarında ilk soruşturma yapılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

Sanıkların suç tarihinde yukarıdaki bildirileri asmak ve dağıtmak suretiyle ırkçılık ve bölücülük propogandaları da yaptıkları Zonguldak C.Savcılığınca iddia olunarak haklarında ilk soruşturma yapılması istemiyle ek talepnameyle kamu davası açılmıştır.

Zonguldak Sorgu Hakimliği : 4-5-1971 günü, 1971/21-64 sayı ile; Zonguldak C.Savcılığının yazıları gereğince davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılmasının öngörüldüğü gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı: 5-6-1971 günlü iddianame ile; sanıkların TCK.nun 142/3.maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle askeri mahkemeye kamu davası açmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi: 3-9-1971 günü, 1971/15-23 sayı ile; sanıklara atılı suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan suçlarda olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Komutanın temyiz istemi üzerine, konuyu inceleyen Askeri Yargıtay 2.Dairesi hükmün görev yönünden bozulmasına karar vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi: 23-2-1973 günü, 1973/4-12 sayı ile; sanıklara atılı suçun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantısının bulunmadığı, suçun işlendiği yer olan Zonguldak illi sıkıyönetim uygulaması kararının kaldırılmış olduğu, 1402 sayılı yasa'nın 23.maddesinde Anayasa Mahkemesi'nce iptal olunması nedeniyle sıkıyönetim uygulamasının kaldırıldığı bölgelerde sıkıyönetim askeri mahkemelerinin yetkisi kalkacağından davaya bakmanın görevi dışında olduğu gerekçesiyle ikinci kez görevsizlik kararı vermiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu: İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiş, dosya kendisine gelen sıkıyönetim askeri mahkemesi, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun Askeri Mahkemelerle umumi mahkemeler arasında doğan görev ve hüküm uyumsuzluklarını çözümlenmeye yetkili olduğuna dair herhangi bir kanun hükmünün bulunmaması nedeniyle Yargıtay Ceza Genel Kurulunun mahkemeyi görevli kılan kararının bağlayıcı nitelikte olmadığını belirterek Uyuş-

ÖZET :Sorgu Hâkimlerinin görevsizlik kararları sonucu olarak talepten reddi anlamı taşıdığı ve son soruşturmanın açılması kararının sonuçlarını doğurmadığı cihetle, sıkıyönetim askeri mahkemesine açılan kamu davasında verilen görevsizlik kararı ile sorgu hakimliği kararı arasında olumsuz görev uyumsuzluğu doğmadığı hk.

lik Mahkemesi'nin kurulmasına kadar dosyanın Askeri Savcılıkca bekletilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Nevzat Doğan, Ali Suat Erkoç, Yaşar Çiftçioğlu, Osman Kayacan, Ergun Argon ve Nail Yücel'in katılmaları ile yaptığı, 21-3-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgele okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Canioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları oluşmadığından başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepname ile açılan kamu davasında; Zonguldak Sorgu hâkimliğince görevsizlik kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hâkimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hâkimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyuşmazlığının doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CMUK'nun 171.ve onu izleyen maddelerine göre, ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C.Savcılığı tarafından düzenlenen ve sorgu hâkimliğine verilen talepname ile açılır. Talepnameyi alan sorgu hâkimi CMUK'nun 173.maddesine göre bu talepnameyi "görev veya yetkisizlik, kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi cinsten bulunmaması yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisine sahiptir. Öte yandan, aynı yasa'nın 191.maddesi sorgu hâkimine " ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakemesinin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi taşımaktadır.

Olayda sorgu hâkimi, ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir. Uygulamada sorgu hâkimlerinin bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri, Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğretici alanındaki eserlerde de sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hâkimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde, örneğin Askeri Mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi, tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263.maddesinde belirtilen sonucu doğurmaz. Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasıl eder" hükmünün öngörülmesi olmasına karşın, sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koyamaz. Çünkü bu kararın " talepten reddi" niteliği taşıdığı açıktır. Bu kararın görevli mal kemeye usulüne göre, dava açılıncaya kadar, kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmesi CMUK'nun 171., 191.ve 263.maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14.maddesine göre olumsuz görev uyuşmazlığının doğduğunu ileri sürülebilmesi için, adli, idari, askeri yargı mercilerinden en az ikisinin verdiği aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CMUK'nun 171., 173., 191., 263.maddeleri hükümlerine göre, sorgu hâkimlerince verilen görevsizlik kararları talepten reddi anlamı taşıdığından, sorgu hâkimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır. Askeri Savcılıkca sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması, ortada bu mahkemede CMUK'nun 263.maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

Her ne kadar sıkıyönetim askeri mahkemesince verilen son görevsizlik kararı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176.maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de, dava dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesi gerekirken, zuhulen yeniden aynı yer sorgu hâkimliğine gönderilmesi, bunun sonucu olarak görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmadığından, başvurunun reddine karar verilmesi gerekir.

SONUÇ : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesince verilen görevsizlik kararı CMUK nun 263.ve 353SK nun 176.maddeleri gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı cihetle,dava dosyasının iş bu karar gereği kamu davasının açıldığı Adli Yargı yeri olan Zonguldak görevli ve yetkili Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesi gerekirken,suhulen yeniden aynı yer sorgu hakimliğine gönderildiği ve bu durumda yetkili ve görevli Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesi uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları gerçekleşmediğinden,başvurunun reddine ve dava dosyasının gerekli yasal işlem yerine getirilmek üzere 4.Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu sıkıyönetim askeri savcılığına geri çevrilmesine,21-3-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

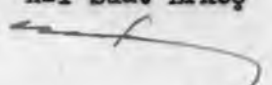
Üye
İsmail Oğuz

Üye
Nevzat Doğan

Üye
Ali Suat Erkoç

Üye
Yaşar Özfıçıoğlu

Üye
Osman Kayacan

Üye
Ergün Arşon

S.Y.